

Queixa á Valedora do Pobo

Dª BELEN RODRIGUEZ FERNÁNDEZ, con DNI/NIE 33350022E, en representación de ADEGA - Asociación para a Defensa Ecolóxica de Galiza- con CIF G15044811, e enderezo postal a efectos de notificación en Avenida Castelao, 20 Baixo 15704 Santiago de Compostela, e enderezo electrónico adega@adega.gal

EXPÓN:

Que a actuación negligente da Administración, e principalmente da Consellería de Medio Rural da Xunta de Galicia, está a conducir a proliferación descontrolada de plantacións de eucalipto que infrinxen a normativa, incrementando a vulnerabilidade do territorio galego fronte as incendios e a seca de pozos e mananciais.

Esta queixa que presenta ADEGA co rogo de que a Valedora do Pobo realice as pesquisas oportunas fundaméntase nos seguintes aspectos:

Primeiro: Sobre a expansión descontrolada do monocultivo de eucalipto malia as restricións impostas pola normativa.

1. Galicia experimenta dende hai décadas unha expansión vertixinosa das plantacións de eucalipto que van substituíndo progresivamente outras coberturas vexetais coma pastizais, masas de bosque húmido autóctono, terreos de uso agrícola e áreas de matogueira, entre outros. Actualmente a superficie estimada de eucalipto supera as 438.000 has, con tendencia ascendente.

Unha das causas da expansión do eucalipto é a inactividade negligente das Administracións competentes na materia á hora de aplicar a normativa en vigor, xa que multitude de plantacións infrinxen o disposto na Lei 7/2012 de Montes de Galicia, na Lei 3/2007 de Prevención de Incendios Forestais e nas moratorias establecidas dende 2021, sen que a Administración actúe de oficio para esixir o cumprimento da norma.

2. Fronte ao rendemento económico que a explotación do eucalipto aporta ao sector forestal (propietarios, madeiristas, industria), débense considerar os efectos adversos que o monocultivo de

eucalipto externaliza e que se manifestan nunha escala territorial moito maior ao das parcelas privadas nas que se ubican. Entre outros, cabe destacar:

- O elevado consumo de auga e a desecación de mananciais
- O empobrecemento do solo e da fertilidade da terra
- A perda de biodiversidade
- O deterioro da paisaxe
- A maior virulencia dos incendios forestais

O eucalipto, ademais, amosa unha gran capacidade de rebrote despois de cortas e de incendios. Por este motivo, recuperar zonas ocupadas por plantacións maduras require dun esforzo moi intensivo e continuado, posible en superficies reducidas mais de enorme dificultade a gran escala. Pódese concluir que a eucaliptización do territorio galego será un proceso irreversible se non se adoptan políticas firmes e valentes por parte da administración autonómica.

3. Se ben non é a única causa do avance dos incendios forestais, permitir a expansión do monocultivo de eucalipto nun contexto de emerxencia climática é unha enorme irresponsabilidade. Como gran consumidor de auga, reduce a humidade do terreo. Por deixar pasar luz do sol entre as copas, permite o crecemento de biomasa no interior da plantación, que seca nos periodos estivais. Isto dá lugar a grandes cantidades de combustible continuas tanto na dirección vertical (do chan ás copas), como na horizontal, ao longo de extensións que chegan a acadar os milleiros de hectáreas.

A continuidade do combustible é un factor determinante na propagación de incendios que dificulta a prevención, o ataque e a extinción. Así, a vexetación autóctona de bosque húmido e a paisaxe en mosaico, moito máis resiliente ao lume, está a ser substituída por monocultivos forestais continuos e secos convertindo o territorio galego nun polvorín. Nun contexto de veráns máis longos, incremento das temperaturas e periodos de seca recorrentes, esta evolución aumenta o risco de sufrir incendios de sexta xeración que superan as capacidades dos dispositivos de emerxencias, coas consecuencias catastróficas que tristemente xa coñecemos.

4. Ademais, unha das infraccións que máis frecuentemente detectamos é a plantación ilegal de eucalipto sen respectar a franxa de 50 m arredor das vivendas e de 10 m ás vías de evacuación. Esta situación traslada o risco de incendio directamente a zonas habitadas, sen que as Administracións con competencias na materia (Xunta e concellos) adopten as medidas oportunas de protección e control.

5. Coñecedor dos efectos negativos do monocultivo de eucalipto, o Parlamento galego leva décadas lexislando para limitar, aínda que con moi escasa ambición, os lugares onde se permite e se

prohibe forestar con esta especie (Lei 7/2012 de Montes de Galicia, Lei 3/2007 de prevención de incendios forestais). Algunhas destas limitacións son:

- Terreos de uso agrícola ou gandeiro: control de competencia autonómica.
- Masas forestais de bosque autóctono: control de competencia autonómica.
- Distancia a vivendas e solo urbano (faixas secundarias): control de competencia municipal-
Distancia a vías de comunicación (faixas primarias): control de competencia autonómica.
- Distancia a cauces fluviais: control de competencia dos organismos de bacía

5. En 2021, a Lei 11/2021 de recuperación da terra agraria de Galicia estableceu na súa disposición transitoria novena unha moratoria de tres anos para novas plantacións de eucalipto.

Cinco anos despois, non se pode por menos que salientar que a moratoria foi un fracaso. O Plan Forestal de Galiza preveu unha suba do 3 % para o período 2021-2025 e unha rebaixa dun 4 % e dun 5 % para os anos 2035 e 2040, respectivamente, na superficie ocupada por eucaliptais. Segundo os datos dispoñibles no Inventario Forestal Continuo de Galiza (IFCG), desde o inicio da moratoria en 2021 produciuse un incremento dunhas 30.000 has de eucalipto, o que supón un aumento da superficie ocupada polos eucaliptos de case o 7%, máis do dobre do previsto para este período, mentres que a superficie ocupada por frondosas retrocedeu un 0,7 %

Este desfase respecto ás previsións débese, en parte, a que a moratoria se anunciou varios meses antes da súa entrada en vigor, causando un claro "efecto chamada" de solicitudes para plantacións en lugares onde en breve tempo había estar prohibido.

Mais tamén xogou un papel importante, cremos necesario reiteralo, a inactividade administrativa: por unha banda, a renuncia a inspeccionar de oficio, e por outra banda, o incumprimento da obriga de resolver gran parte dos expedientes iniciados tras presentarse denuncias. Este evidente absentismo da Administración lanza a mensaxe de que a normativa non serve de nada e que as infraccións en materia forestal van quedar impunes.

6.- Non coñecemos datos oficiais da Xunta de Galicia sobre o control das plantacións ilegais de eucalipto, senón só artigos de prensa. Neles infórmase de que, se ben un número reducido de expedientes foi tramitado - posiblemente a raíz de denuncias coma as de - se trata só da punta do iceberg:

<https://www.galiciapress.es/articulo/economia/2026-08-25/5993332-cada-tres-expedienteseucaliptos-ilegales-galicia-queda-nada>

7.- Paralelamente, a Consellería de Medio Rural autoriza o cambio de uso forestal a agrícola e a tala de bosque autóctono co gallo de ampliar a superficie de pastizais. Prodúcese así unha situación aberrante: mentres a Xunta de Galicia tolera coa súa pasividade a ocupación ilegal de prados e

pastizais con eucalipto, autoriza por outra banda a corta de masas de bosque húmido autóctono para recuperar superficie de prados e pastizais. Un contrasentido que pon de manifesto a política de "deixar facer" cun elevadísimo impacto medioambiental e incremento de riscos para a poboación.

Segundo: Sobre a experiencia de ADEGA na denuncia de plantacións ilegais de eucalipto.

1.- Dende a entrada en vigor da moratoria en xullo de 2021 e ata xullo de 2025, á vista de que non só non se freaba o incremento de superficie ocupada por eucalipto, senón que mesmo se aceleraba, ADEGA denunciou 680 parcelas con plantacións ilegais deste monocultivo.

Do balance deste traballo extraense conclusións valiosas que queremos compartir coa Valedora do Pobo, e que se resumen no seguinte:

- A Administración **raramente actúa de oficio** diante de ilegalidades flagrantes perceptibles a simple vista, quedando a expensas da veciñanza e as organizacións cidadás as tarefas de control e denuncia que lles corresponden aos organismos públicos.
- A **dispersión de competencias** entre concellos, Xunta de Galicia, confederacións hidrográficas e outros dificulta identificar o órgano responsable, a coordinación entre eles e a tramitación dos expedientes.
- A Xunta de Galicia, que concentra a meirande parte das atribucións neste eido a través da Consellería de Medio Rural, actúa con ocultación e **falta de transparencia**, dificultando o seguimento dos expedientes.
- A meirande parte dos expedientes incoados a raíz das denuncias **non chegan a resolverse**, incumprindo a Lei 39/2015 de Procedemento Administrativo Común.
- Nos casos nos que se culmina un expediente sancionador, as multas son de escaso importe e as plantacións de eucalipto permanecen case sempre, **incumprindo a obriga de reparar o dano** segundo o art. 133 da Lei de Montes.

Resultados das denuncias	
Parcelas denunciadas	680
Resposta da Administración (Consellería de Medio Rural) a ADEGA:	59
• Traslado a outra administración/órgano	8
• Apercibimento / Incoación de sancionador, dos cales:	27

○ Retirada do eucalipto	3
○ Non infracción e arquivo da denuncia	24

2. Malia que ADEGA, nas súas denuncias, solicita que se lle comuniquen as accións que leve a cabo a Administración (artigo 3 da Lei 27/2006, do 18 de xullo, pola que se regulan os dereitos de acceso á información, de participación pública e de acceso á xustiza en materia de medio ambiente), non se lle informa sistematicamente das resolucións dos procedementos.

3. Comprobamos ademais que **malia as denuncias, os eucaliptos continúan maiormente nas parcelas**. Por este motivo, ADEGA solicitoulle á Consellería de Medio Rural da Xunta de Galicia acceso a unha serie de expedientes, dos que puidemos extraer información relevante:

Expediente	Concello	Resultado
APE 21-022	Antas de Ulla	O informe do axente forestal contradí o da policía autonómica. Na ortofoto obsérvase que en 2014 era bosque de frondosas e a plantación era ilegal xa antes da moratoria. Non se incoa sancionador
DMM20-422	O Saviñao	Finca con restos arqueolóxicos. Conflitos de propiedade e deslinde. Non se incoa sancionador
AFC21-135	Begonte	Discrepancia sobre se a plantación é anterior ou non á moratoria, en todo caso era zona de prados e brañas (ilegal segundo a Lei 7/2012). Abren sancionador unicamente por distancias, pero os eucaliptos seguen alí.
AFC22-40	Palas de Rei	Plantación en solo agrícola ilegal xa antes da moratoria. Axente confirma plantación pero non ve infracción.
XB-217/22	Outeiro de Rei	Traslado ao concello considerando competencia municipal.
?	Sobrado dos Monxes	A Consellería de Medio Rural non envía o expediente solicitado.
APE23-109	Abadín	Non inspeccionan todas as parcelas denunciadas. Das plantacións revisadas, afirman estar incluídas no plan de ordenación. Incóase sancionador por unha distancia de 4 metros; arríncase e arquívase.
APE 23-07	A Fonsagrada	Constátase infracción por plantación en solo agrícola. Apercibimento e retírase o eucalipto. Da segunda parcela non consta expediente.
APE 205/2022	Castroverde	Plantación onde xa había repoboación previa. Non infracción.

Dos expedientes analizados, que representan unha ínfima parte das denuncias presentadas por ADEGA, dedúcese que

- Nos casos nos que se inicia expediente, a Consellería de Medio Rural envía a Axentes Forestais a levantar acta de inspección. Neste primeiro trámite xa é frecuente observar **incongruencias entre a información achegada por algúns axentes e outras fontes de información**, coma as ortofotos históricas ou os partes de intervención da Policía Autonómica.
- No suposto de que efectivamente se apreze infracción, a Consellería envía primeiramente un **apercibimento** ás persoas titulares catastrais das parcelas para que retiren o eucalipto. Este proceder, se ben aforra a tramitación dun procedemento sancionador, non desincentiva cometer infraccións xa que non se van aplicar penalidades: **incumprir a lei sae gratis**.
- Cando as persoas infractoras ignoran o apercibimento, nos poucos casos nos que se incoa un procedemento sancionador, este remata cunha **multa de 1.000 € perfectamente asumible** como custos da produción madeireira: **incumprir a lei compensa**.
- Nos casos de desobediencia da orde de retirar o eucalipto, **non coñecemos ordes de execución forzosa** vía multa coercitiva ou execución subsidiaria: os eucaliptos simplemente permanecen de maneira ilegal ata o momento de cortar a madeira.

Conclusións:

- 1.- A substitución da paisaxe en mosaico e do bosque húmido galego por monocultivos de eucalipto acrecenta o risco de grandes incendios e de desabastecemento de auga, alén doutros impactos que deben ser analizados nunha escala territorial ampla.
- 2.- Gran parte das plantacións de eucalipto se realizan de maneira ilegal sen que a Administración, e concretamente a Consellería do Medio Rural, actúe de oficio, abdicando das súas competencias de inspección, control e aplicación da normativa en vigor.
- 3.- Tras case 700 denuncias de ADEGA desde que entrou en vigor a moratoria ao eucalipto, conséntase que a meirande parte dos expedientes ou ben non se inician, ou ben non chegan a resolverse.
- 4.- A inactividade administrativa traslada á cidadanía a responsabilidade de denunciar e facer seguimento dos expedientes, xerando conflitos veciñais, indefensión nas persoas afectadas e impunidade nos infractores en materia forestal.

Por todo o exposto, ADEGA solicita:

1º. Que a Valedora do Pobo, ao abeiro do disposto no artigo 13 da Lei autonómica 6/1984, de 5 de xuño, inicie unha investigación verbo dos feitos e circunstancias neste escrito referidos, e en particular da actuación da Consellería de Medio Rural da Xunta de Galiza a respecto do control das plantacións de eucalipto, así como da tramitación administrativa das denuncias presentadas por ADEGA relativas a ditas plantacións.

2º. Que se informe a ADEGA dos avances e resultados da investigación referida.

En Santiago de Compostela, a 15 de setembro de 2026,

asina